

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 111. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr06val-shoot-idm139779800913904/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VI kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

samme ord og gled derfor ind i de ved ordklasse bestemte afsnit. I det følgende exemplificeres nogle typer af ordudskiftning, der uanset ordklasse synes at belyse et Andersensk stilelement og dets neddæmpning. Indbegrebet af materialer er en normaliserende og moderniserende tendens.

Fremmedord

Emnet kan gøres kort af ligesom hos Anker Jensen (allerførst i hans »Anden Række«) og Rubow (allersidst), der siger, at eventyrene, skønt mere eller mindre skrevet for børn, dog indeholder et ret anseligt forråd af fremmedord. Hverken Andersen eller hans hjælpere har taget anstød heraf, og i apparatet findes kun isolerede rettelser som: I 45 *Visit*, II 116 *Coulauer* og I 171, II 23, 44, 109, 176, IV 72 *Præsent(er)*, som i D bliver til *Besøg*, *Færner*, *Færøring(er)*; sidstnævnte ords tyske klang har altså ikke generet, og IV 189 og 192 er ændringen gennemført i mss. DO XVI 1264 viser, at begge ord har været gangse. Prægnant er rettelserne i 107 *Keiseren er i Garderoben* > *Klædeskabet*, hvor tydeliggørelse og bogstavrim opråb på een gang, her sikret som ægte af eventyrets øvrige ændringer.

Tendensen bort fra fremmedord er et led i den totale omarbejdelse af *Dødnigen* og den mere overfladiske af *Lykkens Galatker*. Den ses også i de rent punktuelle ændringer i kapitlerne fra *En Digtets Bazar* (III 13 ff); disse er trods genreskift og tyve års tidsafstand mindre bearbejdede end mangen en afskrift af et ganske nyt manuskript, hvad man kan se af udgavens øvrige dobbelttekster; og især i *Metalskrinet* retoucheres næsten kun fremmedord samt begreber fra en sensuel voxen kunstverden: *Lazaroner* > *fattige Folk*, udeladelse af bronnavnet *della Trinitá*, tilføjelse af *Floden* foran navnet *Arno*, *tog Notice af* > *brød sig om*, *effektfuldt* > ÷. *Venskabspagten* har *Gensdarmen* > *Soldater*, men *Gendarmen* > *Gensdarmen* IV 25, desuden bortfald af ordet *Musa*.

Det antityske

Andersens forhold til, hvad der var tysk, belastedes i årene efter 1840-50, så nedigt han ville; og det kan kaldes karakteristisk, at germanismer netop forsvinder fra EHP1/2-62/63 og ikke før. Men dels er det et åbent spørgsmål, om rettelserne er hans egne; dels gælder de kun få ord, og de havde været undsagt i visse kredse under en antitysk purisme, der kan påvises allerede hos Johs. Ewald i hans seneste år (se